

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В ДУАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Соціальне партнерство розглянуто як один із шляхів подолання суперечностей між вищою інженерно-технічною освітою та ринком праці. Визначено переваги дуального навчання у системі взаємодії між освітніми установами та виробничою сферою. З'ясовано провідні напрями реалізації соціального партнерства в дуальній системі вищої інженерно-технічної освіти на прикладі Вінницького національного технічного університету.

Ключові слова: професійна підготовка, інженерно-технічна освіта, дуальна освіта, соціальне партнерство, робочий триместр.

Abstract

Social partnership is considered as a way of overcoming the contradictions between university education and the labor market. The advantages of work-based learning in the system of interaction between educational institutions and the industrial sector are determined. It is found the major directions of social partnership's implementation in university education's work-based system on the example of Vinnytsia National Technical University.

Keywords: training, university education, work-based education, social partnership, working trimester.

Вступ

В останні роки в Україні спостерігаються значні зміни, які спричинили перехід суспільства до ринкової економіки та демократичної системи управління, що послугувало стимулом переорієнтації більшості освітніх систем у вектор інтегрованої підготовки кваліфікованих фахівців для життя і роботи в умовах ринково орієнтованої глобальної економіки. Перш за все, варто змістити акцент у підготовці майбутніх фахівців з обсягу засвоєних знань та умінь на розвиток особистості, реалізацію її можливостей, підготовку до реалій професійної діяльності. Проте, досі не існує єдиної відповіді на запитання, як правильно «навчати» суспільство, як коректно підготувати його до вимог динамічного майбутнього. До кінця не зрозуміло, які професії будуть затребувані через 5-10 років. Немає гарантій, що ті теоретичні знання, які надаються студентам у стінах ВНЗ, не знеціняться через кілька років. Головним питанням сьогоденних студентів є правильність професійної ідентифікації та питання затребуваності обраної професії в недалекому майбутньому [1].

Результати дослідження

Одним із орієнтирів сучасної європейської політики щодо розвитку вищої освіти є реалізація дуальних моделей вищої інженерно-технічної освіти. Болонський процес забезпечує для своїх учасників реалізацію проектів «Кваліфікації дуального навчання» та «Розробка європейських підходів і методів до дуального навчання» [2], основна мета впровадження яких полягає у розробці загальноєвропейських моделей, підходів та кваліфікацій до дуального навчання у ВНЗ Європейського Союзу. З 2000 року розпочався невідворотний процес, що отримав назву «Тюнінг» освітянських структур в Європі (Tuning Educational Structures in Europe) та мав на меті вироблення таких вимог до майбутнього фахівця, які влаштовували б роботодавців різних країн. Україна поступово стає активним учасником впроваджених зазначених процесів у освітній простір ВНЗ. У 2005 р. Україна приєдналася до Болонського процесу. У 2009 році було проведено конференцію міністрів, відповідальних за вищу освіту, країн-учасниць Болонського процесу. На конференції було прийнято комюніке «Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі», у якому основним завданням вищої освіти визначено посилення спільної уваги урядів, навчальних закладів і роботодавців до працевлаштування студентів з метою підвищення рівня початкових кваліфікацій, підтримки і оновлення кваліфікаційної робочої сили [3]. Відповідно до Комюніке, не всі завдання Болонської декларації були реалізовані, тому повне і належне їх запровадження на усіх

рівнях вимагає підвищення темпів просування та рішучості після 2010 р.

В умовах сьогодення дуальне навчання є пріоритетною компонентою розвитку вищої інженерно-технічної освіти, місією якої є допомога студентам у набутті знань, умінь, навичок та компетенцій, важливих та обов'язкових у професійному житті майбутнього фахівця [4].

Формування власної моделі соціального партнерства в рамках вітчизняної освітньої системи вимагає підтримки і оновлення зі сторони бізнесу та держави. Розвиток дуальної освіти може стати поштовхом, який необхідний національній освіті для підвищення якості навчання і її відповідності стандартам та запитам ринку праці. Дуальна освіта є своєрідною складовою безперервної освіти, оскільки забезпечує підвищення кваліфікації шляхом навчання протягом усього життя.

Дуальна освіта є основним засобом професійної соціалізації молоді, надає їй найкращі можливості для отримання кваліфікації та забезпечує оптимальний старт трудового життя. Кожен суб'єкт освітнього процесу в межах дуальної підготовки майбутніх фахівців має свої переваги: для підприємства – це отримання кваліфікованих спеціалістів згідно попиту для кожної сфери, виробничі досягнення студентів, забезпечення потреби у фахівцях та низькі кошти напрацювання; для студентів – це здобуття освіти, орієнтованої на практичні потреби, що забезпечує їм подальше працевлаштування, досягнення фахової та соціальної компетенції на підприємстві, мотивація завдяки навчанню та можливості отримувати кошти в процесі навчальної діяльності; для держави – це зменшення навантаження на державний бюджет, низький рівень безробіття серед молоді тощо [5].

Зазначимо, що дуальна система навчання в Україні була започаткована ще у 1991 році Вінницьким національним технічним університетом. Особливої уваги заслуговує те, що інженерно-технічна підготовка у ВНТУ досягається за рахунок: 1) моніторингу ринку праці регіонів України, ґрунтового вивчення потреб та вимог роботодавців різних секторів економіки та сільського господарства щодо практичних навичок і знань фахівця нової формації; 2) надання студентам протягом перших двох курсів робітничих професій (Ліцензія МОНМС України з 2014 р. на 16 професій), які відповідають майбутнім інженерним спеціальностям; 3) працевлаштування студентів на другому та третьому курсах на робочі місця підприємств, організацій та фірм різної форми власності для проходження робочих триместрів у визначені графіком навчального процесу терміни і у відповідності до їх робітничих професій та законодавства України про працю згідно з отриманими ними робітничими кваліфікаціями, які присвоюються після складання державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальної робітничої підготовки; 4) проходження студентами на четвертому курсі науководослідного та конструкторськотехнологічного практикуму в науково-дослідних інститутах та лабораторіях університету; 5) проведення переддипломної практики студентів у місцях їх ймовірного майбутнього працевлаштування; 6) залучення роботодавців до реальної участі в обговоренні та формуванні навчальних планів і програм, здійснення ними аудиту отриманих студентами знань та практичних навичок через участь у державних екзаменаційних комісіях тощо; 7) аналіз зворотного зв'язку від молодих спеціалістів та підприємств, організацій, установ, на які вони направлені [6].

Висновок

Як ми бачимо, дуальне навчання поєднує в собі поняття формального навчання в університеті та виробничої діяльності студентів на підприємствах. Розглянутий симбіоз є досить ефективним методом навчання, оскільки студенту, окрім лекцій у аудиторіях, пояснюється все з перших рук, робітниками, які мають великий досвід роботи, що є для студентів незамінним досвідом, адже вони відчувають себе у колективі не просто присутніми, а його часткою, переймають професійні навички своїх наставників, безпосередньо беручи участь у виробничому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воробьева И. М. Опыт дуального образования как возможный путь повышения эффективности профориентации будущих абитуриентов и профессиональной подготовки студентов технических вузов / И. М. Воробьева // Молодой учёный. – Казань, 2015. – № 11(91). – С. 1310-1313.
2. Developing European Work Based Learning Approaches and Methods // Socrates projects database [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.isoc.siu.no/isocii.nsf/projectlist/110226.

3. Аналітичний звіт Болонського Секретаріату-2009: резюме і оціночний лист, що підготовлені на основі Національного звіту із запровадження положень Болонського процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mon.gov.ua.

4. Duales Studium – Studieren und Berufserfahrung [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hochschulkompass.de/studium/rund-ums-studieren/studienformen/duales-studium.html>.

5. Косарук О. М. Особливості підготовки майбутніх фахівців інженерних спеціальностей в умовах соціального партнерства / О.М. Косарук // Знання. Освіта. Освіченість. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 вересня 2016 р., м. Вінниця). – Вінниця : ВНТУ, 2016. – С. 83-85.

6. Мокін Б. Інтеграція навчання з виробництвом як один із визначальних факторів підготовки фахівців за критерієм якості / Б. Мокін, В. Мізерний, О. Мензул // Молодь і ринок. - № 11(82). – 2011. – С. 5-8.

Косарук Олена Миколаївна – асистент, провідний інженер кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lena.menzul@gmail.com.

Olena M. Kosaruk – assistant, engineer Department of Training and Production Integration, Vinnytsia national technical university, Vinnitsa.